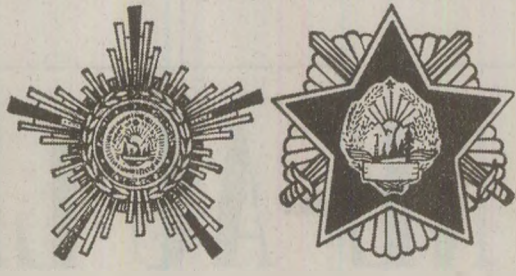

Scinteia

JURNALUL ROMÂNIEI 1989 - ACUM DOUĂZECI DE ANI

JURNALUL ZILEI

Minerii bihoreni au anunțat că nu-și pierduseră randamentul după Congresul al XIV-lea, normele lor fiind peste plan, ca de fiecare dată când făceau raportări. Flota maritimă românească s-a îmbogățit cu două nave comerciale produse în țară. La Brașov și Pârâul Rece au început „Zilele turismului pentru tineret” și „Serbările Țării Bârsei”.

„Însemnate sporuri de producție” în județul Bihor

Unitățile economice din județul Bihor au intrat în cea de-a doua decadă a lunii decembrie cu „însemnate sporuri de producție”, relatează Scinteia. Între acestea se numărau 17,500 tone de lignit, 61,235 MW ener-

gie electrică, 1.800 t argilă refractară, 2.370 t alumina calcinată, 2.520 t calcar și produse de mecanică fină în valoare de 19,4 milioane de lei. Industria bihoreană a livrat suplimentar șantierelor de construcții 1.600 tone var, aproape 500 mc prefabricate din beton armat și „însemnate” cantități de plăci de azbociment.

(Continuare în pag. a II-a)

Numărul 295 | Luni, 14 decembrie 2009 - Joi, 14 decembrie 1989 | DISTRIBUIT ÎMPREUNĂ CU JURNALUL NAȚIONAL

REVOLUȚIA A VRUT SĂ ÎNCEAPĂ LA IAȘI

Putini știu ce s-a întâmplat la Iași la 14 decembrie 1989. Cu două zile înainte de începutul evenimentelor la Timișoara, mii de manifeste și multe apeluri telefonice anonime anunțau posibila desfășurare a unui miting anticeaușist în Piața Unirii, o zonă centrală a orașului. O imensă comasare a forțelor de represie în zonă, lipsa de curaj și întârzierea sosirii unui semnal au dus la pasivitatea liderilor locali ai „acțiunii”, la dispariția posibilelor sute de participanți și, în consecință, la înăbușirea încă din fașă a posibilităților mișcării de protest ce ar fi putut lua aceeași turnură ca în Banat. În ciuda acestui fapt, evenimentul este trecut în cărțile de istorie și revendicat de actorii principali ca punct de plecare al Revoluției Române.

Aceștia arată că principalul câștig al acțiunii a fost comasarea pentru câteva zile a unei bune părți a forțelor de ordine la Iași și deturmarea atenției de la alte focare ce stăteau să izbucnească în Vest și la București. Cert este că a fost o primă tentativă de a începe Revoluția aici, mai ales că serviciile de informații sovietice își desfășurau activitatea mult mai ușor la granița cu Moldova Sovietică. De fapt, există surse care dau ca sigură prezenta la Iași în acele zile (fapt neconfirmat încă de cei vizati) a lui Ion Iliescu și Petre Roman: primul s-ar fi aflat acasă la Victor Surdu, celălalt la un seminar pe teme de „mecanică a fluidelor”. Însă nu s-a putut confirma acest lucru de la cei doi. Vom ști, cu siguranță, exact ce s-a întâmplat după ce întreaga documentație cu privire la eveniment va putea fi cercetată. Acum, deși au trecut 20 de ani, mulți dintre cei care au participat la eveniment sau cunosc destule despre el preferă să nu vorbească. Principala motiv este, cum am arătat, acela că accesul la documentele ce privesc acel episod al istoriei a fost și este și astăzi restrâns. Și nici un istoric nu a încercat să-l aleagă ca temă, clarificând astfel unele lucruri și înlăturând, fie și parțial, aura de mister ce-l înconjoară. S-ar părea că nu se dorește elucidarea celor petrecute atunci pentru că acest fapt ar scoate la iveală date ce nu convin celor care au preluat puterea în 1989. Toate câte s-au povestit și raportul comisiei parlamentare ce a cercetat (superficial) evenimentul anchetând o parte dintre participanți, inclusiv forțele de ordine (în primii ani după Revoluție, concluzia în 1994), combat teoria unei revolte spontane în cazul Revoluției Române. Pentru că, în toamna anului 1989, la Iași s-a pus la

Începând cu luna octombrie, la Iași, un grup de „complotiști” a organizat un protest contra lui Nicolae Ceaușescu. Securitate avea cunoștințe de intențiile lor, însă i-a lăsat să activeze, fiind interesată dacă erau implicate serviciile secrete sovietice

cale, după metodele clasice, o conspirație. S-ar părea că teza legată de „agenturile străine”, clamată de Ceaușescu în acele zile, are o bază reală, și că morții Revoluției, oameni nevinovați căzuți în numele libertății, zdruncină rău conștiințele celor care au preluat puterea în 1989. „La 14 decembrie 1989 era pregătită să izbucnească la Iași o acțiune de protest antidictatorială, dar aceasta a fost înăbușită în fașa de organele de represie”, se arată în manualul „Istoria României”, clasa a XII-a, apărut în 1994 la Editura „Didactică și Pedagogică”.

Conspirație

Iată cum s-a ajuns în această situație. În toamna 1989, majoritatea intelectualilor ieșeni urmăreau cu interes cursul evenimentelor din lume, în special din Europa

Răsăriteană, dar și valul schimbărilor democratice ce se petreceau în Moldova de peste Prut. Acolo acțiunea cu succes, ca de altfel în majoritatea republicilor sovietice, câte un „Front Popular”, Moldovenesc, pe numele său, în cazul de față. Unul dintre acești intelectuali, cel care va deveni zdruncinătorul grupului și unul dintre cei care ar fi trebuit să vorbească participându-și alături de alți capi ai mișcării conspirative, la o adunare de protest în Piața Unirii la 14 decembrie, este inginerul Ștefan Prutianu. Acesta propune cooptarea conspirativă a câte trei alte persoane, care, la rândul lor, anunțau alți trei oameni de încredere, fără să știe unul de altul. Un alt inginer care i se alătură, fiind considerat al doilea om în Frontul Popular Român (organizație a cărei bază a fost pusă de grupul de ingineri ieșeni din jurul lui Prutianu), este

Cassian Maria Spiridon. Acești ingineri, opt la număr, își desfășurau activitatea la principalele uzine ieșene: Centrul de Cercetare Științifică și Inginerie Tehnologică (CCSITUM) din cadrul Combinatului de Utlaj Greu Iași, întreprinderile Metalurgică și Nicolina. Pentru a le insufla încredere, Prutianu a lansat ideea că în fruntea acțiunii se află un grup de universitari.

Inspirație sovietică

Surse apropiate serviciilor secrete sunt de părere că ce s-a petrecut la Iași în octombrie 1989 până la punctul culminant - 14 decembrie 1989 - a fost o acțiune de tip sovietic. Cu toate că nu există probe solide în acest sens, toate indiciile cu privire la ce s-a întâmplat atunci duce la demonstrația că este adevărat acest lucru. Complotiștii

de la Iași, după cum am spus, au folosit o metodă de propagare și racolarea de noi membri ce erau chemați la preținsul miting anticeaușist. Ei bine, acest lucru reclamează faptul că Securitatea și alte forțe ce se ocupau de protecția țării au știut atunci cine și ce se întreprinde. Însă Securitatea nu i-a arestat, pentru că avea interes să aștepte până mergea legătura cu rușii. De acest caz s-a ocupat în mod direct, printre alții, și generalul Neculioiu, la acea dată șeful UM 010, unitatea militară de contraspionaj în relația cu Uniunea Sovietică.

Primele semne ale schimbărilor ce aveau să se producă în România în decembrie 1989 au apărut la Iași. Aici, încă din toamna ultimului an de dictatură, aveau să fie împrăziate manifeste.

(Continuare în pag. a III-a)

„Pe noi, ieșenii, nu ne-au lăsat să murim în decembrie”

Inginerul Ștefan Prutianu este cel care a dat semnalul Revoluției în Iași, încă din toamna anului 1989. Astăzi, el și colegii săi de „conspirativitate” sunt considerați cei care au inițiat, însă nu au dus la bun sfârșit, o primă revoltă anticomunistă care ar fi putut să aibă loc în România înainte de Timișoara, la 14 decembrie 1989. Prutianu este astăzi un respectat profesor la Universitatea „Al.I. Cuza” din Iași, fiind considerat creierul evenimentelor ce au culminat cu tentativa de revoltă din Piața Unirii din Iași la 14 decembrie 1989. La acea vreme era cercetător la CCSIT. Ștefan Prutianu a pus bazele, împreună cu alți colegi ingineri din Iași, Frontului Popular Român. După spusele celui de-al doilea om în organizație, Cassian Maria Spiridon, Frontul a avut circa 3.000 de adepți care ar fi putut să participe la manifestare. Totul a avut la bază un sistem piramidal conspirativ de racolare a oamenilor de încredere, care să contribuie prin lupta lor la răsturnarea regimului. Prutianu a fost arestat de Securitate la 15 decembrie 1989, ținut închis și maltrat la sediul acesteia și apoi eliberat

în după-amiaza zilei de 22 decembrie. Ca și Cassian Maria Spiridon, ca și ceilalți. Cea mai cruntă metodă careia cu greu i-a rezistat în timp anchetei a fost tortura prin insectare. „Trebuia să scriu sute de pagini ca să primesc un strop de apă. Am fost bătut la tâlpi până la leșin. A fost o anchetă înfloritoare. Presiunea psihică era combinată cu cea fizică. Am cedat și le-am spus tot ce știam. Nu m-au crezut că n-am legături superioare. Nici nu aveam, de la mine pornise totul”. Povestind cum a început totul, Prutianu spune în glumă că i-a venit ideea mișcării conspirative pentru că voia să vadă dacă are curaj. „Era și o picătură din dorința de a muri. Dar până la urmă a învins frica.” Începuturile mișcării au fost simple răcirii, pentru că era ceva ce băjbăiau, după cum povestește. La 9 decembrie 1989, toți cei opt principali actori, majoritatea ingineri din grupul de acțiune autointitulat Frontul Popular Român, aveau indicii clare că sunt deconspirați, că structura lor era supragheată.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Păcăliți cu mâncare pentru a nu merge la manifestația anunțată prin fluturași

Studentilor ieșeni li s-a blocat accesul către Piața Unirii. Luna decembrie 1989 a fost una agitată pentru Iași. Viața din ce în ce mai grea, răbdare tot mai puțină pentru a suporta necazurile. Iz de răzmeriță se simțea până și în aer. De altfel organele de represie au fost prevăzătoare și în complexul studentesc Codrescu au mers chiar și au distribuit casete video pentru ca studenții să urmărească filme și astfel să nu iasă în stradă să ia parte la manifestație, la încercarea de revoltă. „Dificilă era viața și pentru studenți: ore multe, până și sâmbăta, cursuri până în pragul Ajunului Crăciunului, frig în cămine, mâncare proastă. Unii au aflat din fluturași azvârții prin oraș că se pregătea ceva la 14 decembrie. Alții nu au știut la timp, ci abia după aceea. Dar pentru toți ziua aceea a fost una în care s-a simțit că se apropie schimbarea. Ca să-ți înțâie din complexul Tudor Vladimirescu (unul dintre cele mai mari din țară, departe de Piața Unirii, locul unde trebuia să aibă manifestația), dar nu numai pe ei, ci și pe locuitorii din alte cartiere ale orașului s-a recurs la diferite mijloace: mai întâi, mijloacele de transport în comun, și așa putine și mereu aglomerate, n-au mai circulat deloc prin zona timp de șase ore. Apoi, toate magazinele din campus au fost aprovizionate cu produse alimentare considerate rarități la acea vreme: portocale, ciocolată, unt și pui. În plus, o ședință subită la care au participat cadrele universitare i-au ținut

pe studenți în tensiune, aceștia neștiind la ce oră sau dacă se mai reiau cursurile, în condițiile în care, în acea vreme, prezența la școală era foarte strictă. Și, ca să-i intimideze și mai mult, în nopțile ce au urmat, în cămine au avut felul tot felul de razii.

Premise ale unei revolte existau

Despre toate aceste evenimente povestește Anca Apostoaie, pe atunci studentă la Institutul Politehnic din Iași. „Fiind de patru ani studentă, în 1989 și mă obișnuisem deja cu greutățile cu care ne confruntam cu toții zi de zi: mâncare proastă la cantină, frig în camerele de cămin, aglomerație în tramvaiele și troleibuzule care ajungeau cu mare greutate în campusul Tudor Vladimirescu, unde locuiau vreo 20.000 de studenți. Din cauza tuturor acestor neajunsuri, așteptam cu mare nerăbdare orice vacanță, mai ales pe cea de iarnă, care, deși foarte scurtă, aducea Crăciunul și Anul Nou. E drept că se învăța până aproape în Ajun: tin minte că în 1989, am plecat acasă într-o vineri, la 22 decembrie, deși aveam cursuri chiar și sâmbătă, la 23. Oricum, cu toții chiuileam pe rupe în acele zile, ba chiar și profesorii, foarte severi, mai treceau cu vederea absențele, îmbunătățind parcă și ei de apropierea sărbătorilor”.

(Continuare în pag. a II-a)

ROMÂNIA ÎN PRESA INTERNAȚIONALĂ

Poliția de frontieră, reorganizată

The New York Times relatează la 14 decembrie 1989 despre măsurile luate de regimul comunist român pentru a stopa tentativele de fugă din țară ale populației nemulțumite. „Inflexibilul regim comunist din România și-a pus grănicerii sub supravegherea poliției, potrivit agenției de presă Agerpres. Au fost date câteva detalii, însă mișcarea pare să fie menită să stopeze numărul crescând de treceri ilegale ale graniței de către cetățenii care fug de represia politică și greutățile economice.

InfoMina

CALENDAR

14 decembrie (joi)

Soarele a răsărit la 7:44, a apus la 16:36
Luna a răsărit la 18:23, a apus la 9:38
Sărbătoare creștină: Sf. Mc. Tirs, Calinic, Filimon, Arian și Apolonie

S-a întâmplat la

14 decembrie 1989

• La Ulan Bator s-au încheiat lucrările sesiunii Marelui Hural Popular al RP Mongole. Deputații forului legislativ suprem au dezbătut și aprobat

direcțiile fundamentale ale planului de dezvoltare economică și socială a țării pe anul 1990.
• Primul-ministru al Indiei, Vishwanath Pratan Singh, a anunțat că a convocat pentru 17 decembrie, o conferință a tuturor partidelor politice indiene în vederea discutării propunerilor vizând încetarea actelor de violență din statul Punjab.
• A fost realizată o nouă amplasare a componentelor complexului orbital sovietic „Mir”, nava cosmică „Soiuz TM-8” fiind trecută la locul unde se afla modulul „Quant-2”. Operațiunile respective s-au realizat în vederea ușurării dirijării întregului complex orbital în spațiu.
Ramona VINTILĂ

„Ungaria nu a permis vizita fratelui lui Ceaușescu, Ilie, la Budapesta, în 1989”

Raporturile româno-ungare continuă să se deterioreze. Singurele care încă funcționau erau cele dintre armatele celor două țări, grație mecanismului Tratatului de la Varșovia, dar și datorită legăturilor personale, în cărcate cu un plus de încredere și camaraderie, pe care ministrul Vasile Milea și adjunctul său, Victor Stănculescu, le aveau cu partenerii lor unguri. Așa se face că, în vara anului 1989, generalul Stănculescu își putea încă permite să-și petreacă concediul la Balaton, înconjurat cu o amabilă

discreție de gazdele sale militare... Curtenitor, cu zămbetul mereu pe buze, chipșul general și distinsa lui soție sunt întâmpinați amical la aeroportul de omologul său ungur și de atașatul militar român și, după o masă informală la hotelul armatei, vor pleca spre destinația de vacanță. Tentativa ambasadorului Traian Pop de a-i face o vizită la Balaton, în weekend-ul următor, a fost declinată amabil de general, spre regretul nostru...

(Continuare în pag. a III-a)

JURNALE PERSONALE

14 DECEMBRIE

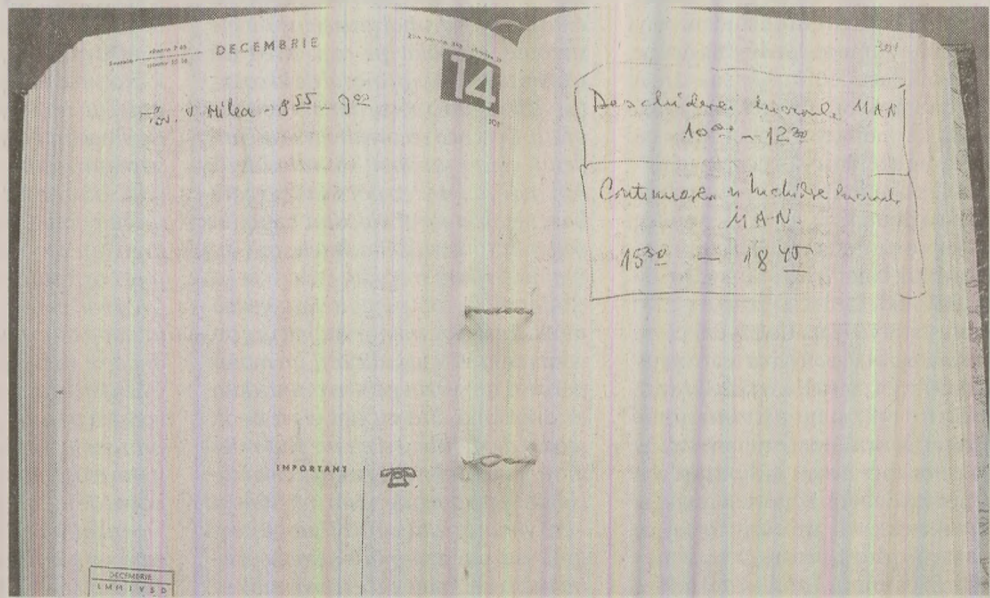
Azi, 14 decembrie, am putut constata că, dacă stăm rău la toate capitolele - producție, aprovizionare, nivel de trai ș.c.l. -, cu represia, n-am ce zice, stăm foarte bine. N-am văzut în viața mea atâtea „forțe de ordine” adunate într-un perimetru atât de mic. Am văzut trei tunuri de apă (unul chiar la Piața Unirii, lângă hotel, altul lângă Casa de Modă; pe al treilea l-am zărit în două locuri diferite).

(Continuare în pag. a II-a)

Agenda Eleni Ceaușescu

Joi, 14 decembrie 1989, Elena Ceaușescu l-a primit exclusiv pe ministrul Apărării Naționale, generalul Vasile Milea (orele 8:55-9:00). Din agenda ei reiese o „pauză” de un ceas. Să fi fost prezentă la alte întrevederi în biroul lui Ceaușescu? La Iași începuse în acea zi repetiția pentru debutul „revoluției” dar cine să știe când și cum fuseseră Ceaușeștii înștiințați.
La ora 10:00 s-au deschis, cu Ceaușeștii în centrul prezidiului, lucrările sesiunii a 10-a a celei de-a 9-a legislaturi a Marii Adunări Naționale (orele 10:00-12:30). Au continuat și după-amiaza (orele 15:30-18:45). Ce „dezbătuseră” în ultimele zile membrii CPEX, a fost unanim aprobat devenind Legea Planului unic de dezvoltare economico-socială a RSR pe anul 1990, Legea Planului de dezvoltare a agriculturii, industriei alimentare, silviculturii și gospodăririi apelor al RSR pe anul 1990 și Legea Bugetului de stat al RSR pe anul 1990. În anul așteptat, veniturile aduse la bugetul țării urmau a fi cu un sfert mai mari decât cheltuielile! Pe moșia României socialiste, chivernisii proprietari Ceaușescu se ngrijiseră, din vreme, de toate! Cu o zi înainte, programul de birou al Eleni Ceaușescu fusese mai variat. A participat la două ședințe pe tema energiei, prezidate de Nicolae Ceaușescu. Prezidase și ea o a treia ședință despre controlul activității economico-financiare.
Se întâmpla ceva neobișnuit în relația primei tovarășe a țării cu familiile Petrescu și Ceaușescu. Îl primise pe Barbu Petrescu, primarul Capitalei (despre care gurile rele șopteau că e fiul nelegitim al fratelui ei Gogu Petrescu) și de două ori pe Nicu Ceaușescu. Faceau împreună, mama și fiul, planuri de viitor? În prima întâlnire au convorbat, între patru ochi, un ceas (16:00-17:02). A doua oară, prim-secretarul Sibului a intrat la orele 17:08, nefiindu-i consemnată ieșirea. Poate-au plecat împreună, la reședința prezidențială, la cină.

Lavinia BETA

„PE NOI, IEȘENII, NU NE-AU LĂSAT SĂ MURIM ÎN DECEMBRIE“

(Urmare din pag. 1)

Și veneau informații în acest sens prin faptul că oameni pe care îi racolaseră deja în structură și care, la rândul lor, adunau alte persoane, ajunseseră, culmea, să îi racoleze chiar pe ei. „Noi nu ne cunoșteam decât o linie sus și o linie jos, treptele imediat ascendente și descendente. Se întâmpla însă că persoane de pe alte linii contactau și... mă contactau pe mine, de pildă. Mă contactau să-mi povestească că ei știu că se pune ceva la cale, că poate cel mai bine ar fi să dăm lucrurile pe față.” Conspiratorii nu intrau în joc unor astfel de persoane. „Cei mai mulți dintre cei care au făcut puscărie pentru acțiunea lor ilegală împotriva regimului, mai ales dintre primii, au fost deconspirați pe propria ramificație.” Referitor la faptul că Ion Iliescu și Petre Roman au fost la Iași în acele zile și că s-au împriștănat manifeste seminate „Frontul Salvării Naționale”, Prutianu spune: „Un punct de răscruce (cu FSN-ul) undeva totuși a fost. La un moment dat au apărut semnale în acest sens într-una dintre ramificațiile noastre puternice care țineau de Georgel Moraru, unul dintre inginerii inițiatori ai mișcării noastre”.

Frontul Salvării Naționale

Moraru a intrat în contact cu Vasile Stoica o altă viitoare piesă de bază a conspirației, care a fost însoțit de fratele său, Dan Emilian Stoica. „Eu evitam să mă nărc cu informații de la binevoitori. La data de 9 decembrie am fost de acord cu propunerea ceva mai veche a celui coleg șef de ramificație să tipărim manifeste. E adevărat, eu nu am văzut aceste manifeste în care a apărut și un alt mesaj, altul decât pe cel care îl promovam.” spune Prutianu, care explică, astfel, cum a fost posibilă semnătura pe unii fluturași a Frontului Salvării Naționale, și nu a Frontului Popular Român, din care făceau parte conspiratorii. Aceste manifeste au fost împriștate de structurile de sub supravegherea lui Prutianu. „L-am întrebat atunci pe Georgel, iar el a spus, așa am înțeles. Dar s-a revenit și am semnat mai departe Frontul Popular. Manifestele semnate FSN au fost făcute de Vasile Stoica și împriștate de Emilian Stoica, însă mesajul scurt ce a apărut ulterior cu mesajul direct a fost în întregime al nostru, pe acela îl convenisem”, își amintește Prutianu. Implicit, el recunoaște că mesajul Frontului a ajuns la ei de la alții. „Este ca o informație pe care, să zicem, n-am controlat-o, n-am înțeles-o. Dacă a fost o interferență cu o altă entitate decât a structurilor noastre, ea s-a întâmplat acolo.” Prutianu povestește că Securitatea a fost după 14 decembrie la el acasă. „M-am arestat, au răsturnat lucrurile din casa când copilul dormeau. În perioada aceea, începând de la 7 decembrie, eram, în genere, agitat. Comportamentul meu era unul pe care nu mi-l controlam în întregime. Sunt lucruri pe care nu mi le explic nici acum. Se întâmpla ca în vis, când aveam ochii deschii, un film al evenimentelor. Mă vedeam în piață cu manifestanți, cu lumânările aprinse, cu oamenii cântând «Deșteaptă-te, române!», pentru că imnul era unul dintre cenzurile prin care ne-am fi recunoscut unul pe celălalt. Aveam sentimentul că se va întâmpla. Totuși, mă așteptam să fiu arestat, așa că avem tendința de a vorbi în șoaptă, mă feream de unii oameni pe stradă. Am luat legătura cu părinții și frații mei care nu erau în Iași, însă încercam să-mi reduc contactele cu persoanele la care țin, cu oamenii care-mi erau dragi. Soția mea de atunci (la muri - n.r.) știa ce se întâmpla. Aveam sentimentul că voi fi arestat și deja purtam șosete groase și izmene. Mă încălțasem cu cele mai bune cizme, de altfel am stat încălțat cu ele nouă zile la puscărie, pentru că mi s-au umflat picioarele și nu le-am mai putut scoate din cauza loviturilor. Dar pot spune că eram și într-o stare de irresponsabilitate. Acum n-aș avea atâta nebulnie, poate era dramul de dorință de a muri. La 14 decembrie am trecut doar pe la serviciu, am evitat contacte cu unii dintre colegi care erau din structură. Doar cu Nicol, Georgel și alți doi-trei, o parte din cei importanți, unul dintre ei era Titi Iacob, eroul de la Nicolina din februarie '87.”

Participanții la manifestația anti-ceaușistă din Iași din 14 decembrie 1989 trebuiau să ajungă în Piața Unirii cu tramvaiul. Securitatea a schimbat însă locația stației

Ancheta

În închisoare a fost nu doar bătut și înșetat, ci și infometat: „O căpătână de varză opărită, maronie, pe care am primit-o după trei zile de foame, mi s-a părut cea mai bună mâncare din viața mea. Eram în stare să mănânc cu plăcere, să-mi ling degetele, o căpătână de varză opărită în castronul de tablă. De atunci am rămas cu o mare afinitate pentru varză. Dar mi-e foarte greu să toc varză, trebuie altcineva să o facă. Se spune că avem două minți, una care gândeste și una care simte. La mine funcționa mîntea care simte. Eram purtat de emoții, de intuiție. La fel procedam și când alegeam oamenii care să facă parte din structură, dar mulți dintre noi am procedat împotriva ei. Important era să le însușim încrederea, eu deja le spuneam că Frontul Popular avea deja mii de oameni. 3.000 de oameni, cum i-am spus lui Nicol”.

Legături cu Timișoara

Prutianu le spusese că cei din conducerea Frontului sunt cadre universitare și că înainte de 14 se întâlniseră într-un amfiteatru, ceea ce nu era adevărat. Structura puternică a mișcării era, de fapt, la Centrul de Cercetări, unde lucrau Cassian, Săcăleanu, Nicol, Georgel Moraru, densitate mare. Alții erau la alte întreprinderi. „Au fost și trădători, de exemplu un istoric care a plecat în SUA și care s-a pretins în ramură a trădat...” La 14 decembrie 1989, Prutianu a plecat de la CUG și s-a dus la Nicolina pentru a avea un alibi. „Titi Iacob, eroul de la Nicolina, știa foarte bine ce face. Prin faptul că aderarea la o altă religie e posibil și îi avut legături și cu cei de la Timișoara. De altfel, câteva zile mai târziu, când eu eram în puscărie, Mariana Pinteală, un om de-al nostru, a fost la Timișoara și acolo i s-a spus: «Băi, dar la voi ce s-a întâmplat, că auzisem că trebuia să izbucnească ceva!». Însă nu găsim o legătură cauzală cu Timișoara. Aștefănoaie trebuia să producă un incident violent. Revoluțiile așa încep - de la un cap spart, o vitrină spartă, așa a fost în planul nostru, dar semnalul nu a mai venit. Pentru că n-am vrut să murim! Eu am intrat în Piața Unirii de pe Strada Cuza Vodă. Acolo era o barieră, alt filtru la teatru, dincolo, unde i-CEC-ul și unde se mutase stația de tramvai, erau mașini cu coviltiri ale militarilor. Eu am ieșit și pe Bulevardul Ștefan cel Mare. Am avut o conversație cu o rudă, și ea a fost înregistrată de un microfon direcțional. Știu asta pentru că cele câteva fraze mi-au fost redată în puscărie, la anchetă, dar ei

nu știau că sunt frazele mele. Se vede că forțele de reprimare aduseseră aparatul performant.” La anchetă i-au arătat un desfășurator al discuțiilor înregistrate de mai multe persoane și l-au întrebat dacă sunt adevărate. „M-a frapat faptul că eram pe stradă pierdut în mulțime cu cineva de vârsta mea de atunci, 40 de ani, discutam șoptit și totuși s-a înregistrat. Am mai vorbit cu Titi Iacob, iar fragmente ale unei discuții purtate cu el la magazinul Gulliver au fost iarăși înregistrate. Înseamnă că erau tot felul de cetățeni ciudați care mergeau câte doi după noi și ne înregistrau, împiedicau grupurile să se coalezze. Impresia mea a fost aceea că era o mașină mică acolo unde se desparte Bulevardul Ștefan cel Mare de intersecție. În fața la Cinematograful Victoria era tun de apă și mașina de pompieri, la fel și la intrarea dinspre Piața Independenței. În spatele blocurilor de la Victoria erau mașini cu prelată, erau o sumedenie și la intrarea din Strada Gavril Muzicescu. Impresia era că o forță căreia nu puteam să îi facem față stătea acolo să ne strângă de gât. Pe noi ne prinsese o frenezie care ne-a tulburat cumva judecata lucidă, rațională. Fiecare ar fi vrut să fie parte.”

Cassian Spiridon a fost înregistrat pomenind ceva de un ziarist sovietic. Spunea că exista un astfel de reporter care ar fi trebuit să vină de la București. De altfel, Spiridon avea o structură ramificată în Capitală prin Florin Iaru, care asigura legătura cu Europa Liberă și Ghighi Bejan. „În timp ce eu stăteam în camera de anchetă și mă puneau să scriu rapoarte am auzit urletele de durere ale lui Georgel, care mi s-au părut simulate, înregistrate sau cineva a făcut în așa fel încât să aude. Eu mă teamam că la Georgel erau probe materiale, «stanța din radiere a manifestelor» și altele.”

I-a lăsat pe „conducători”, pe ceilalți și goneau din piață

„Au făcut o excepție, am fost la un moment dat puțin cinci la colțul Hotelului Traian. Deci ne lăsați să ne adunăm și în grup. Eram sub plumb, dar ne lăsați în pace. Grupul meu a fost unul tolerat în Piața Unirii, eu îl vedeam pe Aștefănoie, pe Dorin, care avea aparența unui interlop, derbedeu, dar aveam nevoie de rolul acela. Era un fel de Gavrache. Tinea un drapel mototolit la el. Trebuia să primească semnalul acela, să abordeze, să lovească pe cineva, dar nu l-a mai primit. Eu nu l-am mai dat din instinct de supraviețuire. A fost și lașitate. Trebuia să vor-

bim în piață - eu, Titi, Cassian, dar nu am făcut-o. Nu am stat mult, am intrat în Hotelul Unirea, la restaurant, și ne-am așezat la o masă în fund.” Cât Prutianu s-a fost prin piață, mult timp nu l-a întrebat nimeni ce face acolo. Totuși, au fost și două incidente. „Dincolo de pasaj, la Bibliotecă Junimea, erau doi milițieni îmbrăcați în uniformă și ne-au cerut să evităm piața. Alții m-au oprit și au zis că m-au văzut că mă tot foiesc. Eram însă mulți oameni, iar piața n-a mai fost atât de aglomerată ca la 14 decembrie decât cu ocazia cuvântărilor lui Ceaușescu.”

Probleme după 1989

După Revoluție, Prutianu a avut în continuare probleme. „Când am fost eliberat din arest, la 22 decembrie 1989, m-au bătut pe umăr și mi-au zis: «N-am luptat degeaba». Dar în august '90 m-au trântit de pe bicicletă. Plecam din satul meu natal către Iași pe drumul ce vine de la Vaslui, că făceam cu bicicleta drumuri de câte 50 km. Când am ieșit din sat, intenționat am fost împins. Am căzut și mi-am rupt mână. Cred că erau oameni care și-au făcut treaba și nu voiau să răscolească trecutul. Apoi, soția mea a murit de un cancer galopant. Mama mea, care era la țară, a suferit un accident, și-a rupt colul femural, a umblat doi ani în cârjă, apoi a murit. Dar erau și oameni simpli, care spuneau: «Ce v-a trebuit, domnule, ați schimbat ceva?». Apoi am fost pus să semnez și un angajament chiar de procurorul care a semnat mandatul meu de arestare și care a fost la mine în celulă. Era un domn Alexa, era Ciurlău, era un colonel mic și negricios. Era și cel care mi-a dat mandatul de arestare la 17 cu data de 18, desi fusese reținut de pe 15. Acesta din urmă este procurorul militar care în '90 m-a contactat pe Bd. Independenței. Părea un om speriat. El mi-a cerut să semnez un act prin care să mă angajez că nu divulg cele întâmplate. Și a spus că cere asta în numele procurorului Republicii”, spune Prutianu, care trage și un fel de concluzie. „Le-am dat de furcă fie și numai prin faptul că am mobilizat uriașă forță de reprimare, au adus atâtea tehnici. Într-un fel, Iașii a fost mai mult zile în stare de necesitate nedecarată oficial. Diferența între Timișoara și Iași? Ei au acționat și noi, nu. Ei s-au jertfit și noi, nu. Ei au avut acolo curaj, aici a învins teama. Presiunea era pe atât de mare pe cât de mare era teama. Atunci, dacă îndrăzneai să-ți dai foaie și ai dispărut în tăcere, fără să știe nimeni. Încercările individuale ar fi fost răstălmăcite, nu ar fi avut efect”.

Cristinel C. POPA

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

Întreprinderile acestui județ au adus, potrivit calculelor raportate, o producție suplimentară de 368,6 milioane de lei pentru bugetul de stat, mai mult cu 109 milioane de lei în comparație cu anul anterior.

Două nave maritime noi

maritime noi

În dotarea flotei maritime comerciale românești au intrat două nave noi: cargoul multifuncțional „Adjud”, de 15.000 tdw, construit la Galați, și cargoul „Caraș-Severin”, cu un deplasament de 8.500 tdw, realizat la șantierul naval din Brăila. Navele erau dotate cu echipamente, instalații de bord și de manevră moderne, toate produse în România. Flota maritimă dispunea de 275 de nave, de diverse tonaje și variate funcționalități, însumând o capacitate de transport de 5,3 miliarde tone.

Muzica românească pe plan internațional

Mezzo-soprana constănțeană Emilia Oprea a obținut premiul al III-lea la Concursul Internațional de canto „Francisco Vinas” din Spania. Solista Teatrului Liric din Constanța a reprezentat școala interpretativă românească la cea de-a 27 ediție a concursului desfășurat la Barcelona, făcându-se remarcată între 143 de soliști veniți din 30 de țări de pe toate continentele. Emilia Oprea a cântat arii din opere de Mozart, Bellini și Rossini, liederuri de Mozart și Ceikovski.

Informatica, în slujba Sănătății

La Centrul de Calcul și Statistică Sanitară din București a fos pus la punct un sistem informațional complex, menit să arhiveze datele primite de la unitățile sanitare de bază. Prelucrarea acestor date avea ca rezultat atât stabilirea metodologiei de acțiune în ceea ce privea depistarea unor maladii și dispensarizarea bolnavilor, cât și

evaluarea eficienței intervențiilor medicale. Astfel, sistemul sanitar beneficia de un sistem computerizat menit să asigure o cunoaștere mai amănunțită a stării de sănătate a populației.

„Zilele turismului pentru tineret”

La Brașov și Părăul Rece au început „Zilele turismului pentru tineret” și „Serbările Țării Bârsei”. Organize de Comitetul Județean Brașov al UTC și Agenția Brașov a BTT, cele două manifestări prezentau un program bogat și complex: expoziții de afișe și fotografii, simpozioane, concursuri din seria „cine știe câștigă”, seri de muzică și poezie, toate pe aceeași temă: turismul pentru tineret.

„Serbările Țării Bârsei” constituiau un amplu spectacol muzical-sportiv și de divertisment, cu jocuri sportive, momente muzicale și umoristice, discoteca în aer liber și festivități de premiere a câștigătorilor. La cele două concursuri au participat tineri din județele Brașov, Argeș și din municipiul București.

Centenar Ion Creangă

La Muzeul Literaturii din București a avut loc suita de evocări, „Rotonda 13”, acțiune dedicată împlinirii unui secol de la intrarea în eternitate a scriitorului român, sub genericul „Ion Creangă în spiritualitatea românească”. La eveniment au participat profesorii universitari Alexandru Balaci, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, Zec Dumitrescu-Busulenga, director al Institutului de Istorie și Teorie Literară, G. Călinescu, Constantin Cepraga, Alexandru Piru, prozatorul Constantin Toiu, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor. Alături de participanți, actorii Teatrului „Ion Creangă” au susținut un recital. Cu același prilej s-a deschis expoziția „Lumea lui Ion Creangă în transpunere plastică”, aparținând pictoriței Aurora Năfornită. Evenimentul a fost rezentat de Al. Piru și Ion Sălișteanu.

Adela Cristina TEODORESCU

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Păcăliți cu mâncare pentru a merge la manifestația anunțată prin fluturași

(Urmare din pag. 1)

La 14 decembrie, după cursurile de dimineață, la ora 12:00, studenților li s-a dat liber, desi ar fi trebuit să avem ore și după-amiază, de la 14:00, profesorii invocând participarea la o sedință anunțată în pripă. „M-am dus în căminul în care locuiam și, pe la 12:30, am primit vizita unei verișoare, și ea studentă, dar la Universitatea „Al.I. Cuza”. După vreo oră, pe la 13:30, ea a decis să se întoarcă în Copou, la căminul în care stătea. M-am hotărât să o conduc și ne-am îndreptat către stația de tramvai și cea de troleibuz. Însă, ceea ce am văzut m-a șocat. Toate străzile Complexului „Tudor Vladimirescu” erau arhipline, deși, la acea oră, ar fi trebuit să fie pustii. Mai mult decât atât, la toate magazinele din zonă, pentru că Tudorului era ca un mic orșel, erau cozi. Dar să le iau la rând. la aprozar, sute de oameni așteptau să cumpere portocale, iar la Alimentara se adunaseră pui. La magazinul de pâine se vindea unt, la farmacie - vată, la tutungerie - Carpați fără filtru (care se cumpărau cu baxul, adică 100 de pachete), iar la cofetărie - ciocolată. Așa ceva nu mai pomenisem în cei patru ani de studenție. Cred că erau mii de oameni la cozi - copii, studenți, adulți și vârstnici din cartier. Pentru că nici eu și nici verișoara mea nu prea mai aveam bani, fiind chiar înainte de vacanță și, astfel, de întoarcerea acasă, nu am rămas la rând, mai ales că eram convinsă că, așa cum se întâmpla întotdeauna, produsele se vor termina repede. Așa că am mers către mijloacele de transport în comun și ne-am postat undeva între stații, distanță dintre cea pentru troleibuz și cea de tramvai fiind cam de 100 de metri. Și am început să așteptăm, și am tot așteptat. Între timp, ne uitam cum trec oamenii cu brațele încărcate cu alimentele și țigările cumpărate. Am stat mai bine de două ore, nevenind-ne să credem că totuși nu vine nici un troleibuz și nici un tram-

vai. De regulă, circula cam la jumătate de oră și veneau îngrozitor de aglomerate, cu călători pe scară, dar veneau totuși. Atunci însă nici măcar nu se zăreau. Și, cum din Tudor și până în Copou sunt câțiva kilometri buni, verișoara mea nu se hotărâ să plece pe jos. La un moment dat a vrut să plece cu un taxi, dar acestea, foarte rare la acea vreme, parcă dispăruseră cu totul. Așa că ne-am întors la mine la cămin, unde a rămas până spre seară. Cert este că pe la ora 18:00, când a plecat din nou către stație, tot erau rânduri la magazine și încă se vindeau produse imposibil de găsit la acea vreme. Toate întâmplările au părut extrem de ciudate pentru acea vreme: dacă în privința alimentelor din magazine am presupus că, poate, i s-o fi făcut cuiva „de sus” milă gândindu-se că vine Crăciunul și că oamenii trebuie să aibă ceva mai bun de pe masă, de neînțeles a fost lipsa cu desăvârșire și timp de atâtea ore a mijloacelor de transport”. Unii tineri au știut exact ce s-a întâmplat la 14 decembrie 1989, însă alții au aflat abia a doua zi, la școală. „Un coleg de-al nostru, din Bacău, despre care știam de ceva timp că ar fi fost turnătorul semiarului, băiat foarte de treabă, de altfel, ne-a arătat un manifest. Astfel am aflat că avuseseră loc o întâlnire cu caracter protestatar în Piața Unirii, dar că nu se finalizase în vreun fel. Am regretat cu toții că n-am știut, mai ales că cei mai mulți dintre noi participaserăm la revolta studentăscă din februarie 1987 și nu pățisem nimic după aceea. Evident că în serile următoare ne-am strâns toate fețele în camerele celor care aveau radiouri și am ascultat, cu chiu, cu vai, Europa Liberă. Sonorul era dat la minimum, iar bruiatul era maxim, dar am auzit, totuși, ce se întâmpla în țară. Stăteam sub pătură, pentru că se zvonea că Securitatea face răzbi prin cămine. Totuși s-a terminat pentru noi, ca studenți, câteva zile mai târziu, întrucât am plecat acasă, căminele urmând să fie închise”.

Cristinel C. POPA

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

Pe Lăpusneanu, erau două camioane foarte lungi, cu prelată trasă, dar se poate bănuși ce era înăuntru! Numerele erau de „armată”. Toată Piața era plină de „capre” cu număr diferit de iezi, încă de la prânz, când am trecut prima dată prin zonă. De fapt, am impresia că erau în cercuiri multiple ale zonei - echipe destul de „concentrate” erau și la Fundație, lângă Institutul de Medicină și în partea dinspre Mitropolie. Am revăzut, „vechi cunoscuți” - lângă Cinematograful Tineretului era unul din securității Universității, nu știu cum îl cheamă, unul gras și cu hainele pentru acea vreme: dacă în privința alimentelor din magazine am presupus că, poate, i s-o fi făcut cuiva „de sus” milă gândindu-se că vine Crăciunul și că oamenii trebuie să aibă ceva mai bun de pe masă, de neînțeles a fost lipsa cu desăvârșire și timp de atâtea ore a mijloacelor de transport”. Unii tineri au știut exact ce s-a întâmplat la 14 decembrie 1989, însă alții au aflat abia a doua zi, la școală. „Un coleg de-al nostru, din Bacău, despre care știam de ceva timp că ar fi fost turnătorul semiarului, băiat foarte de treabă, de altfel, ne-a arătat un manifest. Astfel am aflat că avuseseră loc o întâlnire cu caracter protestatar în Piața Unirii, dar că nu se finalizase în vreun fel. Am regretat cu toții că n-am știut, mai ales că cei mai mulți dintre noi participaserăm la revolta studentăscă din februarie 1987 și nu pățisem nimic după aceea. Evident că în serile următoare ne-am strâns toate fețele în camerele celor care aveau radiouri și am ascultat, cu chiu, cu vai, Europa Liberă. Sonorul era dat la minimum, iar bruiatul era maxim, dar am auzit, totuși, ce se întâmpla în țară. Stăteam sub pătură, pentru că se zvonea că Securitatea face răzbi prin cămine. Totuși s-a terminat pentru noi, ca studenți, câteva zile mai târziu, întrucât am plecat acasă, căminele urmând să fie închise”.

Cristinel C. POPA

nimic. A doua oară l-am întâlnit pe Bogdan Călinescu, am stat de vorbă vreo 10 minute lângă cofetăria Amanda și nu s-a legat nimeni de noi. Am observat mișcări ciudate de perdele la Traian - cred că se pândea intensiv de după ele! A treia oară, pe la 15:30, am avut impresia că în Piața și mai multă lume decât înainte. Milițienii păreau și mai nervoși. Eram cu doctorul Barabolschi și, de câte ori ne opream discutând, ni se spunea: „Circulați, circulați!”. Văzând atâtea forțe de ordine, la un moment dat m-am gândit să fac o glumă. Să cer de la Informații numărul Securității, să dau telefon și să le spun: „Veniiți, în Piața Unirii milițieni și pompierii demonstrați”. Am renunțat însă - situația e prea tragică pentru a glumi. Am ieșit pe la 15:45 din Piață, m-am desprățit de doctor, și după un ocol prin „Ștefan cel Mare” și Dobrogeanu-Gherea, n-am mai reușit să reintru acolo. Fără brutalitate excesivă, dar destul de ferm, milițienii făceau „totul” pentru a deturma circulația din zonă. Dacă n-aș fi fost „ciumat”, aș fi putut încerca să fac scandal. Un „civil” care se prefăcea că așteaptă în stația de tramvai mutată din piață departe în Cuza Vodă, mi-a și spus: „Mergeți acasă, nu-i pentru dumneavoastră pe aici!”. Am încercat să intru prin zona Spitalului Spiridon și tot n-am reușit. Alții totuși erau lăsați și nu părea de la „Miliție”!

Senzația pe care am avut-o la plecarea s-a confirmat - erau prea mulți, i pentru a putea face ceva astăzi. Cred totuși că multă lume a dat ascultare apelului din manifeste sau zvonului despre manifeste - aglomerația mi s-a

părut mai mare ca de obicei atât în Piață, cât și pe străzile învecinate. Manifestele - o sabie totuși cu două tălășuri. Fără ele, nu poți convoca populația; dacă apar manifeste, ei devin „vigilenți”. Dacă ar izbucni ceva spontan, ca la Brașov acum doi ani, ar fi poate mai bine. Dar dacă nu izbucnește nimic spontan? De fapt, în februarie 1987 am avut două ocazii în Iași - mai întâi studenții, apoi muncitorii de la Nicolina, la o zi distanță unii de alții - dar populația n-a „percutat”. Mă întreb cât va mai putea suporta acest regim de exterminare lentă? Doar se accelerează pe zi ce trece. Acum e miezul nopții și am senzația unei ocazii ratate. Cât ne va mai răbda pământul? Când vom înțelege că, decât niște morți-vii, e mai bine să fim morți pur și simplu? Nu știu. Probabil niciodată. Probabil niciodată. Probabil niciodată.

Liviu Antonesei, „Jurnal din anii ciuemei: 1987-1989. Încercări de sociologie spontană”, Iasi, Polirom, 1995, p. 120-122

mine, căciula, calm, am ieșit, condus de gazdă. Întuneric, băieții la posturi. M-au urmărit până acasă de la distanță. Dacă m-ar fi perchezitionat când am venit, ce captură aș fi fost! (...) Cred însă că au multă treabă după Congres și Malta, stau și ei cu urechile la radio și aud, nu le mai arde. Peste tot comunistii au căzut. Să-mi spună mută? Că la București vor rezista. Dar când? Aia din jur or să fie-n stare să-l scoată? La Sofia a mers.

Stelian Tănase, „Acasă se vorbește în șoaptă. Dosar & Jurnal din anii târzi ai dictaturii”, Compania, 2002, p. 184-186

Jivkov a fost dat afară din partid, urmând să fie judecat pentru „corupție și incompetență”. I se aplică perfectul lui Ceaușescu decât că s-ar conveni adăugate cruzimea față de popor, ura la adresa culturii, distrugerea materială și morală a unei națiuni. Pe 17 ianuarie am o consfățuire la PEN, împreună cu Norman Manea. Dorin nu poate (sau nu vrea) să vină.

Nina Cassian, „Memoria ca zestre, Cartea a III-a”, 1985-2005, București, Institutul Cultural Român, 2005, p. 93

Apel telefonic grotesc: „Aici Paul al României...” N-am înțeles, l-am confundat cu nu știu cine... Încă un aventurier în orizontul românesc.

Sanda Stolojan, „Nori peste balcoane. Jurnal din exilul parizian”. Traducere din franceză de Micoela Slăvescu. Revizuită de Sanda Stolojan, București, Humanitas, 1996, p. 311

Revoluția a vrut să înceapă la Iași

(Urmare din pag. 1)

În unele puncte ale orașului au apărut inscripții anticeaștiste. În octombrie 1989, tot cu ajutorul manifestelor, s-a anunțat o primă chemare la o adunare populară la care cei care au participat n-au protestat. Au fost destui oameni prezenți, dar nu s-a întâmplat nimic, nimeni nu a luat atitudine împotriva dictatorului și a regimului. Iată ce-și amintește inginerul Emilian Stoica, unul dintre complotiști: „La jumătatea lunii octombrie 1989, când am intrat în blocul în care locuiesc am găsit un fluturaș neglijent scris și care făcea cunoscut că în duminică imediat viitoare în Piața Unirii va avea loc un miting de protest”. A fost prezent la locul indicat, același unde avea să aibă loc și întâlnirea de la 14 decembrie. Acolo s-a întâlnit cu mai mulți cunoscuți veniți din același motiv, însă, cum am spus, nimeni nu a întreprins nimic. Acest fapt demonstrează că alte persoane acționau de mai mult timp în același scop. De altfel, partizanii tezei cu privire la implicarea serviciilor secrete sovietice susțin e posibil ca totul să fi fost organizat cu sprijinul acestora.

Metoda era cunoscută de Securitate, fiind folosită în special de direcțiile sale ce se ocupau cu activitățile externe. „Pentru a forma un grup de acțiune, undeva într-o țară străină, lansezi anunțuri scrise sau apeluri telefonice pentru o adunare într-un anumit loc. Dacă sunt prezenți, din acel moment participanții sunt șantajabili”, arată o sursă ce provine din serviciile secrete românești. Această metodă era folosită de NKVD în anii '50 și a fost preluată și de Securitatea română.

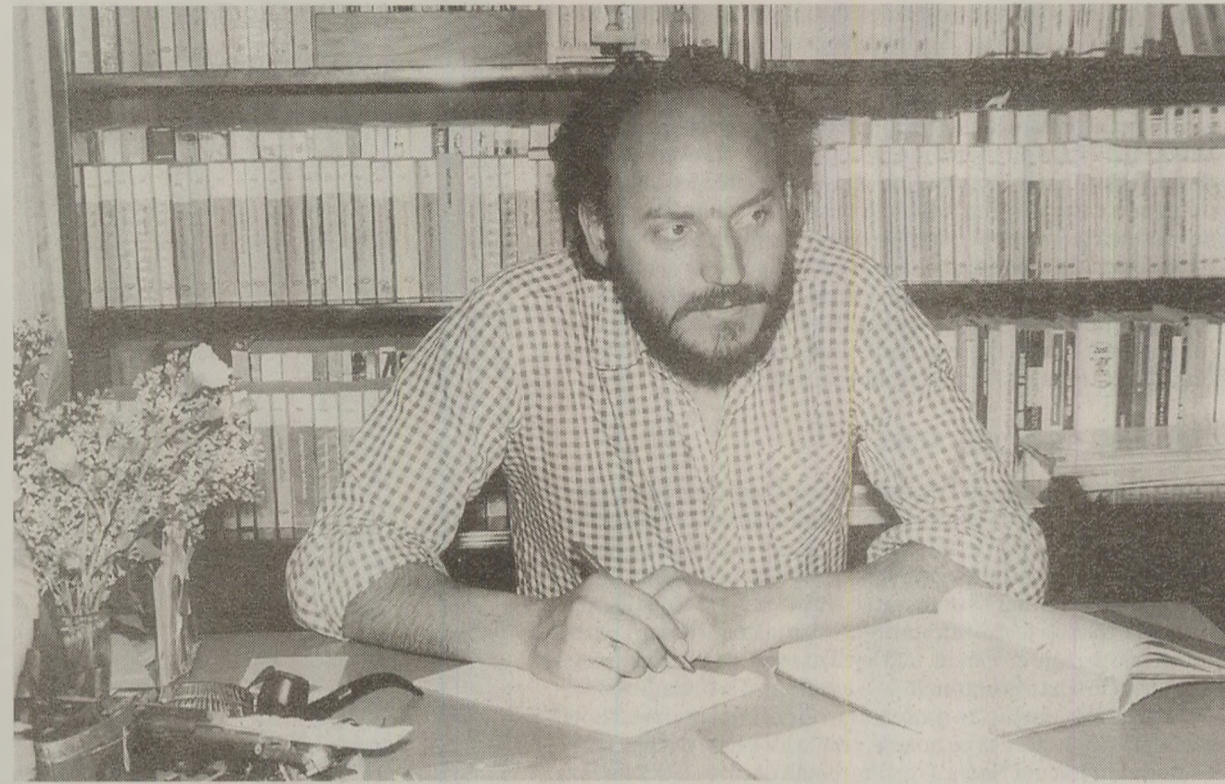
Cum s-a ajuns la 14 decembrie

Totul avea să culmineze însă cu tentativa de la 14 decembrie 1989. O adunare ce ar fi putut constitui începutul Revoluției Române, care avea să se producă peste două zile la Timișoara, a fost înabuzată încă înainte de a începe de un imens dispozitiv de reprimare anume convocat pentru a stărpi un posibil debut de manifestație. Complotiștii de la Iași spun că mișcarea lor a fost inspirată de

schimbările care aveau loc în Moldova Sovietică. De altfel, aceleași surse din serviciile secrete dau ca sigură prezența la Iași a unor manifeste care reproșau românilor întârzierea în a pune în practică schimbările în genul „Perestroika” și „Glasnost”. „Revista «Literatura și Arta», pe care împreună cu prietenii ajunsesem să o multiplicăm pe ascuns, era citită de noi cu înfrigurare, la fel cum erau urmărite programele de televiziune din Basarabia. Pe atunci erau singurele ferestre deschise către lume. Astfel s-a născut în noi ideea unui Front Popular Român... Între timp, la Chișinău, la 10 noiembrie 1989, au avut loc lupte pe străzi, baricade, ca o revoluție. Trebuie să facem și noi ceva”, își amintește Cassian Maria Spiridon despre începutul mișcării conspirative. El și-a ales în grupul său, ca noi membri, și persoane care să facă legătura cu Bucureștiul, prin Ghighi Bejan și scriitorul Florin Iaru, acesta din urmă având rolul să asigure dialogul cu postul de radio Europa Liberă. Mișcarea conspirativă era una ramificată, cu activități oarecum distincte. Una dintre ramuri era cea a inginerului Ionel Săcăleanu, care a refuzat orice fel de discuție despre acel moment chiar acum, la 20 de ani de la Revoluție. Alta era a fraților Vasile și Dan Emilian Stoica, cel care a participat la adunarea din octombrie, ca și cea a lui Vasile Vicol și Vasile (Bebe) Sfidineac sau a cunoscutului protestatar din mediul muncitoresc Titu Iacob, cel care fusese la originea mișcării muncitorești de la Uzina Nicolina, din februarie 1987. Manifestele care au apărut înainte de 14 decembrie aveau următorul conținut: „Participați la demonstrația din Piața Unirii la 14 XII, ora 16:00”. Primele au fost plasate la Facultatea de Istorie, la data de 10 decembrie. Au urmat și în alte locuri, complotiștii sperând să îi aducă la manifestație în special pe studenți.

Participarea

La 14 decembrie, inginerii Ștefan Prutianu și Cassian Maria Spiridon au mers la serviciu de dimineață, apoi, sub motivația rezolvării unor probleme tehnice ingineresti, s-au dus la Întreprinderea Nicolina, într-un fel pentru a avea și un alibi, o acoperire. La Nicolina, Prutianu și Spiridon s-au întâlnit și l-au luat cu ei spre piață și

Cassian Maria Spiridon (foto), alături de alți colegi ingineri, avea misiunea să-i mobilizeze pe muncitorii din uzinele ieșene la manifestația din 14 decembrie

pe inginerul Petrică Dușa. „Am străbătut fabrica cu intenția declarată de a fi văzuți de muncitori, ca să li se confirme și celorlalți care aveau să participe că vom fi în Piața Universității la ora fixată”. Au mers numai pe jos, evitând, astfel, raziile echipelor de reprimare. Miștii începeau în mijloacele de transport în comun, în special în tramvaiele care aveau traseu în imediata apropiere a Pieței Unirii, și legitimau călătoria, reținându-i pe cei suspecți. Însă unul dintre membrii rețelei Vasile Vicol fusese arestat încă de dimineață, iar vеста, care a ajuns în Piața Unirii, i-a pus oarecum în gardă pe ceilalți cu privire la repercusiunile ce aveau să vină în caz că acțiunea ar fi reușit. Acesta a fost și unul dintre motivele descurajării lor, o picătură care a făcut ca protestul să eșueze. Toți cei care urmau să se întâlnească în Piața Unirii ar fi trebuit să vină cu o lumanare și cu inscripții ale cântecului „Un răsuneț”, („Deșteaptă-te, române”). În timpul discursurilor ar fi trebuit să se rostească lozinci: „Jos dictatura”, „Vrem democrație”, „Jos comunismul”. Totul urma să se încheie cu Hora Unirii în jurul statuii lui A.I. Cuza. În cazul în care populația din

plăți rămânea inactivă, unul dintre apropriații lui Ștefan Prutianu, Dorin Aștefănoaie, trebuia ca, însoțit de un grup de oameni recalcitrați, proveniți din lumea interlopă, să provoace forțele de ordine pentru a crea o atmosferă revoluționară. Prutianu îi încurajase pe participanți spunându-le că printre miștii vor fi oameni care vor pactiza cu manifestații, ba chiar vor difuza fluturași în piață.

Plin de milițieni și de arme

Când grupul complotiștilor a ajuns aproape de Piață, aceștia au fost frapați de măsurile luate pentru combaterea adunării. Existau două mașini de pompieri, fiecare dispusă de o parte și de alta a zonei. Chiar cu aceea ocazie, o Dinamoviadă ce trebuia să aibă loc la Oradea a fost transferată la Iași, așa încât cele două hoteluri de lângă piață colcăiau de „sportivi” și se filma totul. Cassian Maria Spiridon ar fi intrat chiar și niște cuiburi de mitralieră, numai bine pregătite înspre marginea pieței, pe clădirile din jur. Existau și foarte multe mașini de Miștie,

ba era și una cu prelată, în spatele căreia se putea ușor întui că se găsească oameni inarmați. Frapant era faptul că mașinile de pompieri aveau grații la geom. Oamenii care treceau prin piață și nu știau despre ce e vorba întrebau curioși: „Dar ce s-a întâmplat? Unde arde?”. Li se răspundea că pompierii luau parte la un exercițiu. Mișunau prin zonă patrulile de milițieni însoțiți de membri ai găzilor patriotice, pompieri, securiști și intimidau oamenii, strigându-le „Circulați” atunci când posibili manifestații încetinau mersul.

„Se vând portocale”

Forțele de ordine formaseră un format un cordon în jurul pieței. Ba chiar a fost mutată o stație de tramvai pentru a se evita ca oamenii să coboare acolo. De altfel, în ziarul Flacăra Iașului nr. 13427, apărea un anunț: „Consiliul Popular Municipal anunță că, datorită unor lucrări de reparații și modernizare a Străzii Cuza-Vodă, stațiile de tramvai din Piața Unirii au fost mutate în dreptul direcției județene de Poștă și Telecomunicații”. Un artist plastic ieșean remarca că o

femeie înaltă, voinică îndruma în stațiile adiacente oamenii să coboare la Poștă dacă au treabă în Piața Unirii. Tot în ziua cu pricina a fost organizată în grabă o adunare de partid a cadrelor universitare pentru a împiedica corpului didactic să se alăture studenților. În cămine, Militia a oferit filme video studenților. Cassian Maria Spiridon spune că la anchetă i-au fost arătate și fotografiile făcute în piață. Cu toate acestea, mulți ieșeni au fost prezenți acolo, ba unii spun că a existat și o parolă prin care prin viu grai, prin care oamenii erau îndemnați să vină la manifestație: „Veniți pe 14 decembrie la ora 16:00 în Piața Unirii. Se vând portocale”. Mesaje similare au fost transmise și telefonic.

„Nu ne-au lăsat să murim!”

Așa că au venit mulți în piață. Unul dintre membrii grupului trebuia să provoace un incident, însă semnalul era așteptat de la Pruteanu, care a renunțat, spune el, „de frică și din lașitate”. Au stat totuși ceva timp în piață, apoi au mers la restaurantul hotelului din zonă, iar la circa două ore de la anunțarea evenimentului au plecat. Însă n-au scăpat: a doua zi au fost arestați capii complotului, iar alți 60 de oameni au fost anchetați. Cei reținuți au fost interogați și supuși la presiuni fizice și morale deosebite. Ei au fost eliberați abia la 22 decembrie. Cei care au planificat conspirația și-au asumat anumite riscuri. „Urma să fim împușcați. Patru dintre noi urmau să fie condamnați la moarte sau, dacă se comuta pedeapsa, făceau vreo 25 de ani pușcărie, ceea ce însemna o viață. Știam de la început ce mă aștepta... Eram disperat. Eram disperat. Nu se mai putea trăi... Și mi-am asumat acest risc. Plănuisem să reiau mișcările. Dacă nu reușeam în Piața Unirii, la 30 decembrie urma să ne adunăm la Palatul Culturii și să venim spre Piață pentru că dispoziții din Piața Unirii era vulnerabil, ușor de încercuit și controlat”, spunea Cassian Maria Spiridon.

Ștefan Prutianu afirmă că a continuat să aibă probleme. În 1990 a fost împins pe când se afla cu bicicleta și și-a rupt mâna, soția sa a făcut un cancer galopant, iar mama sa s-a îmbolnăvit brusc. Mai mult, s-a întâlnit cu un

procuror care s-a recomandat că vine din partea procurorului general al României și care l-a pus să semneze un act prin care se angaja că nu va vorbi despre ce a făcut și ce s-a întâmplat la 14 septembrie 1989 și înainte de această dată la Iași. Referindu-se la faptul că la Iași o posibilă revoltă a fost împiedicată, Cassian Maria Spiridon a conchis: „Pe noi nu ne-au lăsat să murim, pe ceilalți, după 14 decembrie, da”.

Adjunctul lui Bobu, prezent

În Piața Unirii din Iași a fost prezent ministrul de atunci al apărării, secretarul CC Constantin Olteanu, văzut chiar și de o parte dintre „revoluționari”. Acesta a fost însoțit atunci de Ion Catrinescu, șef la secția organizatorică, adjunctul lui Bobu. În hotelurile din Piața Unirii au fost cazați dinamoștii de la o pretinsă competiție de judo mutată special de la Oradea, care a fost, de altfel, un paravan pentru a avea în preajmă oamenii necesari unei intervenții. Aceștia erau bine făcuți și purtau permanent cu ei o geantă suspectă. Oameni ca ei s-au cazat și în Hotelul Sport, situat ceva mai departe de Piața Unirii, dar și la Motelul Bucium, unde în noaptea de 14 decembrie au făcut o petrecere. Șeful de la Hotelul Unirea din acea vreme a confirmat că acesta aveau un statut aparte: s-au înscris singuri în registrul de la recepție și au plătit cash. De altfel, în același hotel s-au cazat și excursioniștii străini veniți cu mașini de peste Prut. Aceștia au fost urmăriți de Securitate, după cum confirmă șeful de atunci al Securității ieșene, Constantin Ciurlău, în timpul audierilor din 1994 de la Comisia Senatorială pentru cercetarea evenimentelor din decembrie 1989. Ciurlău a mai spus că în una din camerele hotelului a găsit o hartă pe care era făcut cu creionul traseul Iași-Timișoara. În cartea sa despre revoluție, Filip Teodorescu cadru înalt al Securității statului, spune: „Nu este meritul exclusiv al organelor locale, indiferent de rostul și coloratura lor, că la Iași a fost «liniște». Aceasta a fost urmarea socotelilor greșite de cei interesați, dar și «căderii» a două personaje trimise în zonă tocmai în scopul declanșării evenimentelor”.

Cristinel C. POPA

„Ungaria nu a permis vizita fratelui lui Ceaușescu, Ilie, la Budapesta, în 1989”

(Urmare din pag. 1)

Interesant de semnalat, în acest context, este faptul că, în vara aceluiași an, 1989, era prevăzută o vizită în Ungaria a unei delegații a Consiliului Politic Superior al Armatei, condusă de generalul Ilie Ceaușescu, vizită ce nu s-a realizat, din cauza refuzului părții ungare, care a explicat că prezența în Ungaria a fratelui președintelui român nu ar fi privită cu ochi buni în armata ungară... În rest, tabloul era sumbru, iar perspectiva fără speranțe. Demonstrațiile împotriva regimului Ceaușescu (a se citi: „Și împotriva României”) se înneau lanț, devenind tot mai violente. Sub ferestrele ambasadelor, gruparea „România Liberă” organiza mitinguri de protest, iar câțiva dintre membrii acesteia declaraseră greva foamei, instalându-se într-un cort aflat, zi și noapte, sub reflectoarele televiziunilor. Delegații după delegații, oameni de presă și televiziune, reprezentanți ai diverselor organizații, prelați, până și cercetași, urmași demni ai pionierilor de până mai ieri, sunau la poarta misiunii, solicitând să fie primiți, pentru a-și prezenta protestul împotriva „demolării” satelor maghiare din Transilvania și împotriva „genocidului cultural” la care Bucureștiul, ziceau protestatarii, îi supunea sistematic pe maghiari, așa cum propovăduia de la Timișoara pastorul reformat László Tokes, în cadrul emisiunii „A Het” (Săptămâna), pe care o realiza la Televiziunea Ungară un profesionist de excepție, Alajos Krudinak. Desigur, poarta ambasadelor rămânea zăvorâtă... Când, în iulie 1989, János Kádár moare, la catafalcul fostului conducător al PMSU, se întâlnesc, poate pentru ultima oară, „vechii”, internaționaliștii, cu „noii”, reformatorii. Partidul Communist este de acum în dizoluție, sau poate chiar pe catafalcul, alături de cel care l-a păstrorit mai bine de trei decenii... Delegația română este condusă de generalul Ion Coman, militar de carieră, ajuns acum, prin voința lui lider-maximus al României, secretar al Comitetului Central. Generalul își face apariția în costum civil, dar de culoare oliv, culoarea uniformelor armatei române. Să fie oare un semnal că la București, chiar și în civil, armata e la comandă? Cine poate ști... Traduc condoleante și alte dialoguri de circumstanță. La un moment dat, mă aflu între unul din membrii delegației noastre și un important personaj din garda veche a PMSU, fost ministru. Tovarășul de la București vorbește despre pericolul care pândeste partidul frățesc ungar de a încăpea pe mâna tinerilor veleitari...

Priveghiul fără sfârșit

La 23 octombrie, Ziua Revoluției Ungare din 1956, este proclamată Republica Ungară. Noul președinte interimar al acesteia, Mátyás Szüros, fost secretar al CC al PMSU, se adresează multămint, din balconul Parlamentului, la fel ca legendarul premier Imre Nagy, în urmă cu 33 de ani. „Compatrioți” este cuvântul de ordine. Ultimul vestigiu al socialismului ungar, Republica Populară, aparține de acum trecutului, istoriei. Mai aud și acum strigătul patetic cu care își încheia, doar cu câteva luni în urmă, la 16 iunie, discursul Viktor Orban, dinamicul lider al noii formațiuni politice FIDESZ (Uniunea Tinerilor Democrați), la ceremonia din Piața Erőllor. „Ruşii, acasă, Jos comunistii!”.

Ne apropiem deja de finele lui decembrie. Iarna blândă, fără pic de zăpadă, cu zile însorite și nopți cu temperaturi peste zero grade, pare a-i favoriza pe cei care pichetează ambasada. Aproape că ne-am obișnuit cu veghea lor de toate zilele. Nopțile sunt o mare de lumină: pe gardul clădirii noastre, pe trotuare, dar și pe carosabil, ard mii de lumanări, ca la un priveghi ce pare că nu va avea sfârșit. Protestatarii din stradă intonează imnuri religioase. Se rostesc cuvinte patetice în apărarea maghiarilor din Transilvania, nume ce revine obsedant în fiece vorbire, un fior aproape mistic, venind parcă din istorie, plutește în aer... Diminețile, suntem întâmpinați, la intrarea de serviciu din strada Izso, de forțe proaspete: refugiații români veniți/ aduși din „lagărul” de la Bicske (centrul de triere a celor care treceau ilegal frontiera). Aceștia nu sunt deloc pașnici; ne fluiera, ne huduie, ne injură românește. Au tot dreptul oamenii să-o facă. În fond, noi reprezentăm „Răul”. Ce gândim, ce credem noi n-au cum ști și, și nici nu are importanță acum... Uneori deridăm violenți, rup cordonul polițiștilor care

păzesc intrarea și dau navală să ne extragă din Dacii (am renunțat de mult la extravaganta de a veni la ambasadă pe jos). Într-o zi, aproape reușesc să blochez un autoturism. Incidentul se soldează cu rănirea ușoară a unui demonstrant care se aruncase pe capotă, voind, pesemne, să spargă parbrizul, și cu o notă verbală a MAE ungar, care ne cere ca omul de la volan să fie pus la dispoziția autorităților ungare (în noaptea aceleiași zile, acesta este repatriat). Refuz să mă gândesc ce s-ar fi întâmplat dacă cei aflați în Dacie ar fi fost scoși din ea de demonstrații furioși... Protestele între ambasadă și MAE ungar se țin lanț. Pe măsură ce situația din România se agravează, presiunea străzii asupra misiunii noastre diplomatice devine tot mai mare. Demonstrațiile se transformă într-o veghe continuă, încordată. E parcă așteptarea dinaintea asaltului final. Pândiți în permanență, aproape că nu mai părăsim ambasadă; sunt multe nopțile în care rămânem cu toții în clădire, în așteptarea unor anunțate marșuri și atacuri posibile. Centrala/„centralele” ne cer în permanență informații de ultimă oră despre situația din preajma ambasadelor, despre comportamentul străzii.

În zilele evenimentelor de la Timișoara, partea ungară face totul pentru discreditarea definitivă a regimului Ceaușescu. Presa, radioul și televiziunea, dar și personajele politice importante vorbesc deschis despre atrocitățile și represiuni carora le-au căzut victime sute și mii de oameni. Într-una dintre acele zile, atașatul militar român la Budapesta este convocat la Ministerul Apărării, la o oră neobișnuit de târziu. În sala de conferințe, colonelul Ion Todericiu este întâmpinat de ziaști și pus sub reflectoarele televiziunii. Scopul convocării: Partea ungară dorește clarificări în legătură cu evenimentele din România, cu deosebire despre acțiunile armatei române, fiind îngrijorat de faptul că marile unități din Transilvania ar fi fost puse în stare de alarmă. Diplomatul militar român răspunde calm și argumentat, pentru a risipi eventualele neînțelegeri, care ar fi putut conduce spre o situație periculoasă pe plan bilateral și internațional. I se adresează frontal întrebarea: „Cine a tras în demonstrații la Timișoara?” Răspunsul atașatului nostru militar vine ferm și argumentat: „Nu știu cine a tras în oameni la Timișoara, dar în regulamentele militare, care precizează misiunile de luptă ale armatei române, nu figurează să se tragă în popor...”.

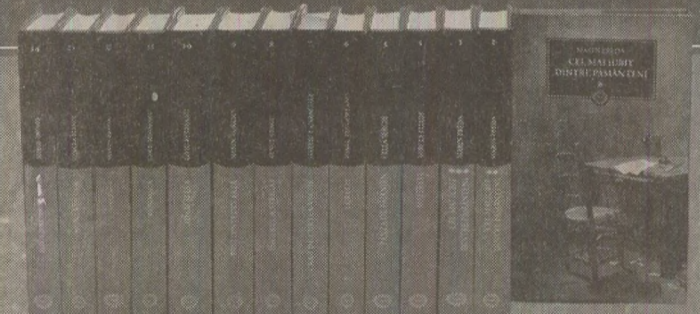
Știrea, deportării din Timișoara a pastorului László Tokes a provocat nu doar emoție, ci și o intervenție a părții ungare la cel mai înalt nivel, în apărarea acestuia. Ministrul de Externe Gyula Horn îl convocă în audiență la MAE pe ambasadorul Traian Pop, pentru a-i înmâna o scrisoare adresată de președintele ungar omologului său român. În scrisoare se exprima îngrijorarea pentru soarta pastorului reformat și se cereau măsurile convenite etc., etc. Mesajul, într-o frumoasă mapă roșie purtând însemnele statului ungar, se afla pe masa de lucru a ministrului, între cei doi interlocutori, gata de a fi predat pentru a fi purtat spre destinație, conform uzanțelor diplomatice, cu cele mai rapide mijloace, după ce conținutul va fi fost transmis, în prealabil, la București prin telegramă cifrată. Dar ambasadorul român refuză să preia scrisoarea, declarând că ea reprezintă un amestec în treburile interne ale RSR! Vizibil deranjat de replica diplomatului român, Horn mai face o încercare, declinandu-și apăsător calitatea de ministru al afacerilor externe și amintindu-i interlocutorului că preluarea unor asemenea mesaje, de la șef de stat la șef de stat, intră în atribuțiile sale ambasadoriale. Degeaba, ambasadorul își reiterează refuzul. Audiiența ia sfârșit, cei doi se despart pentru totdeauna. Ministrul de Externe ungar va ține însă minte acest afront, atunci când, peste puține zile, la finele lui decembrie, în situația schimbată din România, se va deplasa la București, pentru a-i întâlni pe liderii noului regim revoluționar. El va refuza solicitarea ambasadorului român de a face călătoria cu avionul special al părții ungar, transmitându-i acestuia că nu are nici un loc disponibil. Ambasadorul va călători cu un tren de noapte și va ajunge cu întârziere la București, după ce convorbirile se vor fi încheiat. Oricum, T.P. va fi rechemat de la post și pensionat, la scurtă vreme după acest ultim episod al misiunii sale, în contextul schimbării de către noul regim a ambasadurilor României.

George ALBUȚ

ECONOMISEȘTI și CITEȘTI!

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI
O colecție de literatură românească

În fiecare miercuri,
numai cu **JURNALUL NAȚIONAL**

CEL MAI CITIT ZIAR DE CALITATE

10,9
LEI

www.jurnalul.ro

Cărțile se distribuie la chisocuri sau cu abonamentul Jurnalul PLUS și Jurnalul cu Carte.

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ!

Viitorul României, o enigmă

La 14 decembrie 1989, Radio Europa Liberă făcea cunoscute cele mai recente reacții pe care situația din România le producea peste hotare. Opinia publică internațională reacționa la situația disidenților și se străduia să anticipeze care va fi evoluția țării în mijlocul valului de reforme care cuprinsese blocul estic.

Orașele maghiare, solidare cu László Tokés

„Sute de oameni din orașul maghiar Kaposvár au aprins astăzi lumânări pentru a-și exprima solidaritatea cu pastorul reformist László Tokés și cu scriitorul de etnie maghiară Andras Suto, despre care s-a relatat că a fost persecutat în România. Demonstrația a fost organizată de ramura din Kaposvár a grupului opoziției maghiare, Forumul Democrat. Măine de dimineață, un protest similar va avea loc în orașul Zalaegerszeg și va dura 24 de ore. Tokés este pastor al Bisericii Reformate din Timișoara. Recent, autoritățile române i-au cerut să își părăsească parohia pentru a se muta într-un sat îndepărtat. Luna trecută a fost atacat de bărbați neidentificați în locuința sa din Timișoara. „Tot la 14 decembrie, Radio Europa Liberă difuza un editorial apărut în presa americană, în The New York Times, articol semnat de Katherine Verdery, profesor de antropologie la Universitatea John Hopkins.

E rândul României?

„Uimitoare schimbări s-au declanșat în Europa de Est, acceptând România, despre care era de așteptat să se schimbe la fel de drastic precum vecinii săi. Acest lucru nu s-a întâmplat. De ce?

Răspunsul este complex, dar iată câteva elemente: poliție represivă, opoziție dezorganizată, conducere unică de partid. Nivelul supravegherii și represivității realizate de guvern este mai ridicat decât în orice altă țară a blocului. Există disidenți izolați ori expulzați, mișcări de opoziție, greve și revolte zdrobite. Forța guvernului se combină cu o colaboraționism generalizat (inițiativele sunt recompensate cu bunuri de nerefuzat: apartamente, slujbe etc.). Ceea ce crește eficiența poliției secrete.

În al doilea rând, și parțial ca o consecință, populația are o slabă experiență în a construi o opoziție. Liderii de mișcări comparabile cu Carta 77 din Cehoslovacia au murit în mod misterios sau au fost „exportați” în Vest. Astfel, românii nu au acumulat prea multă experiență organizată spre deosebire de maghiari, cehi și polonezi, care au făcut acest lucru în ultimii trezeci de ani. Și Vestul a contribuit la această situație pentru că nu a spri-

jinit opoziția față de un regim văzut ca fiind independent în fața Moscovei, deși Vestul a încurajat disidenții din alte țări ale blocului estic.

În al treilea rând, conducerea partidelor comuniste din Cehia, Polonia, Germania de Est, Ungaria (și, în mai mică măsură, din Bulgaria) a fost mereu împărțită între diverse grupuri de reformiști și conservatori. În România, vocile reformiste au fost sistematic eliminate de la conducere, care rămâne unită în spatele domniei familiei președintelui Nicolae Ceaușescu. Lipsa unei breșe în conducerea partidului a privat opoziția de consistență. (Sprijinul din interiorul partidului a fost crucial pentru rapidul succes al Solidarității, în anul '80.) Facțiunile reformiste din alte țări datorează mult sprijinului sovietic, întărit de prezența trupelor sovietice, pe care reformiștii puteau conta. În România, care nu a mai avut trupe sovietice pe teritoriul său din 1958 această absență a împiedicat proliferarea unor facțiuni interne în cadrul conducerii. Astfel, este aproape imposibil pentru românii să pună la cale demonstrații similare celor din Praga sau din Germania de Est. Mai mult, dacă ar avea loc o astfel de manifestare, este puțin probabil că va servi ca bază pentru transferarea puterii către o conducere reformistă. S-ar putea ca obiecta că, până acum două luni, Germania de Est părea la fel de puțin dispusă să se schimbe cum e și România de astăzi. Dar reperiunea, lipsa opoziției și unitatea conducerii din România sunt mult mai extreme decât cele din Germania de Est.

Care sunt perspectivele de schimbare? Transformările din alte țări au pus o presiune uriașă asupra regimului și este clar că sovieticii nu se vor opune unui transfer de putere. Astfel, există o șansă ca, fisuri de circumstanță să se dezvolte la vârf și să ducă la izgonirea dlui Ceaușescu prin intermediul unora dintre aliații săi de altădată. Acest lucru s-ar putea întâmpla fie ca o reacție la o demonstrație spontană, fie independent de o astfel de demonstrație. Evenimente recente sugerează și o altă posibilă rută spre acest deznădătmant. Într-o cuvântare, dl Ceaușescu i-a acuzat pe unii dintre șefii săi de ministere de sabotarea planurilor de distribuție a hranei și a combustibililor, de raționalizări severe care au făcut un adevărat coșmar din viețile românilor, în ultimii cinci ani. El a promis că îi va pedepsi pe acești miniștri, în speranța, se pare, de a reorienta către ei ura cetățenilor la adresa conducătorului.”

Arhiva Open Society (Budapesta), Institutul de Cercetare al Radio Europa Liberă, secția română (Traducere din limba engleză de Eliza DUMITRESCU)

LECTIILE PRIMITE DE NADIA

Tot la 14 decembrie 1989, în The New York Times, Jeffrey Schmalz scria despre cum decurgea adaptarea gimnastei Nadia Comăneci la stilul de viață american.

„Nadia Comăneci se afla în barul gol și întunecat de la hotelul Great Western, sorbind daiquiri de căpsuni și uitându-se la reluări cu „Batman” la televizor. S-a înviorat când s-a văzut la știrile de seară, însă nu se spunea nimic nou: Nadia, distrugătoarea de familii, Nadia, prietesa răsfățată.

„Nu mă așteptam la asta”, spune ea despre primirea în Statele Unite, după fuga din România de acum două săptămâni. „Sunt dezamăgită, foarte dezamăgită.” Acum treisprezece ani, Nadia Comăneci câștiga inima Americii, când la vârsta de paisprezece ani obținea trei medalii olimpice de aur, primind nota maximă, 10, la competiția olimpică de gimnastică. Spune că se aștepta la această afecțiune când a ajuns în Statele Unite. În schimb, după o revărsare inițială de sprijin, s-a confruntat cu disprețul publicului, provocat în special de propriile sale vorbe, primind o lecție dură despre regulile PR (relații publice) în America.

Spun că sunt prieteni

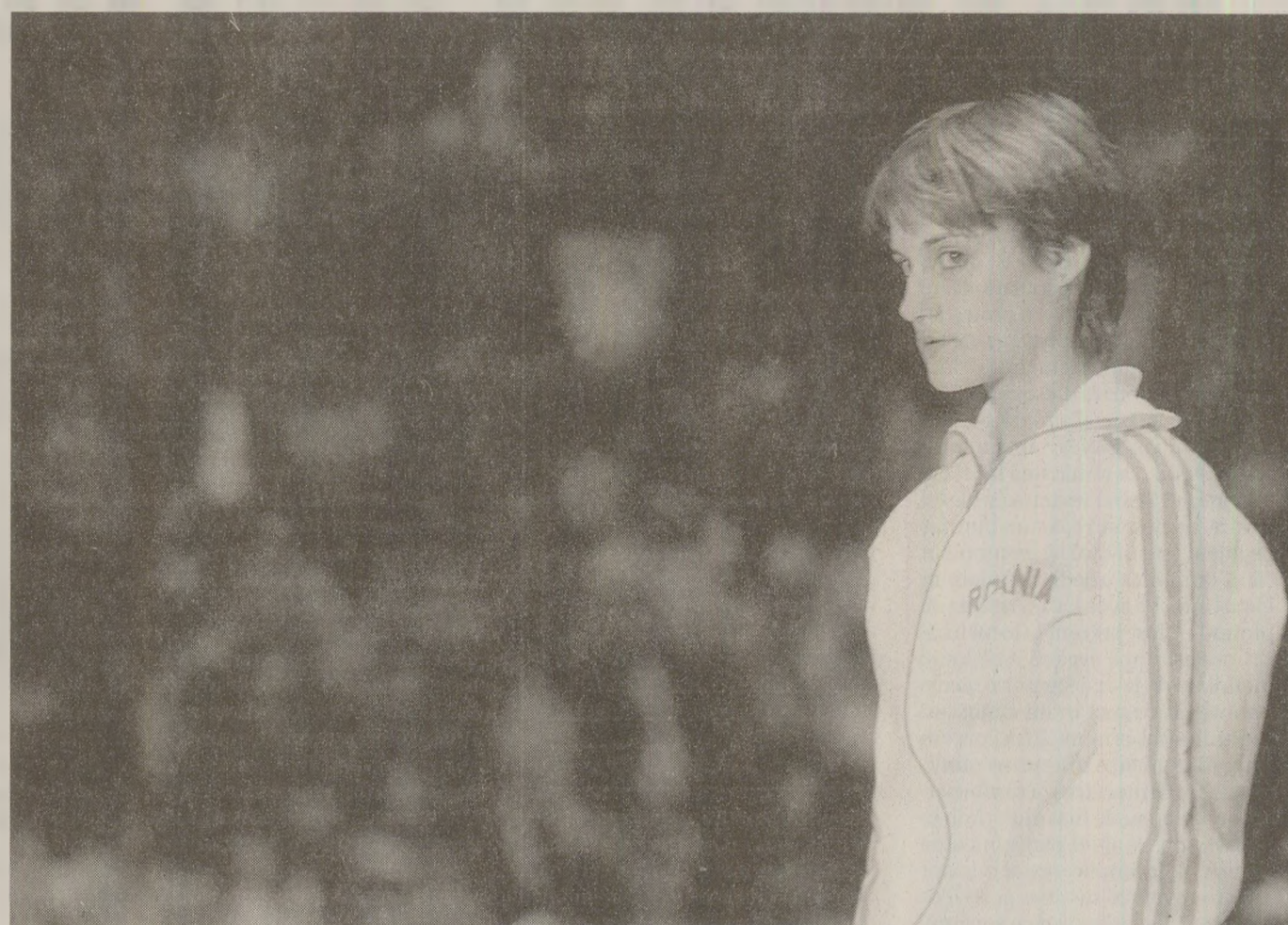
Într-un interviu de 40 de minute dat astăzi pe marginea unei piscine și într-o scurtă conversație de luni, Nadia și însoțitorul ei, Constantin Panait, 36 de ani, cel care a ajutat-o să fugă, au retractat o mare parte din declarațiile date săptămâna trecută, într-o încercare de a restaura bunul nume al gimnastei și atracția sa comercială. Nadia a fost calificată drept distrugătoare de familii, din cauza relației sale cu Panait, tată a patru copii, cu vârste între 2 și 6 ani. Săptămâna trecută amândoi făceau aluzii la o relație romantică, dar astăzi Comăneci a spus că, deși cei doi împart în acest hotel o cameră single de 125\$ pe noapte, relația lor este strict platonice. Săptămâna trecută Nadia a fost întrebată dacă nu o deranjează faptul că Panait are o soție și patru copii, ea a răspuns: „Și ce dacă?”. Astăzi spune că din cauză că nu stăpânește limba engleză a înțeles greșit întrebarea. A adăugat că regretă calvarul prin care trece Maria, nevasta lui Panait, cei doi fiind căsătoriți de șapte ani.

Tot săptămâna trecută a spus că nu dorește să se implice în viața sportivă din Statele Unite, spunând: „Vreau să fac alte lucruri”. Astăzi spune că vrea să se implice în gimnastica de performanță de aici, menționând în mod special un interes cu privire la antrenorat. „Îmi place America”, a spus Nadia. „Nu vreau să fac rău Americii. Nu am intenționat să spun nimic care să dăuneze Americii.” Panait, referindu-se la imaginea Nadiei, a spus: „Vom încerca să readucem lucrurile la normal. Vom încerca din răspuneri să lămurim lucrurile”. Americanii credeau că Nadia este încă fetița aceea de 14 ani”, a adăugat acesta. „Acum, în schimb, văd o persoană adultă și au probleme cu asta.” Nadia Comăneci pare nemulțumită de viața sa aici, care trebuia să intruchipeze regăsirea libertății, dovăduindu-se însă a fi una de izolare—la hotel este înregistrată sub numele de Sweeney—fiind nevoită să se furișeze pentru a evita reporterii.

Întrebată dacă este furioasă, a răspuns: „Nefericită da, dar nu furioasă”.

Nadia vorbea din când în când în engleză, dar cea mai mare parte a timpului în limba română, Panait făcând traducerea. A spus că nu mai vrea să facă greșeli din cauza problemelor pe care le are cu limba engleză. Gimnasta a evitat subiectele politice, vorbind foarte puțin despre viața ei din România, despre care spune că în ultimii ani a fost treptat îngrădită. A explicat că se gândea la fuga de ceva timp, iar motivul fugii sale nu a fost Panait, el fiind doar un mijlocitor care a propus ideea la timpul potrivit.

„Erăm pregătită să fug, dacă aveam pe cineva care să mă ajute”, a spus ea.

Ajunsa în Statele Unite, Nadia Comăneci a intrat „în gura” presei, care o acuza că avea o relație cu un bărbat căsătorit

FOTO: AGERPRES

Spune că nu are probleme cu băutura

Respingând zvonurile potrivit cărora acasă, în București, bea foarte mult, Nadia Comăneci face o glumă în timpul interviului: „Este o minciună. În România nu se găsește suficient alcool pentru a bea peste măsură”.

Panait, care a emigrat din România acum un deceniu, s-a întors în vizită de trei ori, cunoscând-o pe Nadia la o petrecere, acum doi ani. S-a întors și luna trecută, hotărât să o ajute să fugă și i-a propus ideea cu câteva zile înainte de momentul fugii. A condus-o cu mașina până la 20 km de graniță, după care ea a luat-o pe jos până în Ungaria.

Comăneci a plecat fără nici un ban, iar împreună cu Panait au trăit din exclusivitatea ei pentru ziare britanice și pentru emisiunea „Inside Edition” de la televiziunea americană. „Spune că acum negociază drepturile pentru un film. A refuzat să dezvăluie dacă poartă discuții cu privire la promovarea unor produse, dar și-a exprimat îngrijorarea față de comentariile făcute de agențiile de publicitate, potrivit cărora imaginea ei, și deci puterea ei de a vinde, a fost alterată de relația sa cu Panait.

Comăneci spune că vrea să rămână în Statele Unite. „Îmi place America”, spune ea. „America nu are de-a face cu reporterii. Reporterii sunt cei care spun toate aceste lucruri despre mine.” Dar nu este sigură dacă va rămâne în Florida. „Nu știu”, spune ea. „Presa

din Florida a spus niște lucruri îngrozitoare.”

Între timp, doamna Panait a început propriul război de PR, vânzându-și povestea ziarelor britanice și angajând consilieri. Doamna Panait, care locuiește la 10 minute de hotelul unde soțul său este cazat împreună cu Nadia Comăneci, spune că a vorbit cu el de trei ori la telefon, dar încă nu s-au întâlnit față în față de când acesta s-a întors în Statele Unite. A făcut apel la soțul său să se întoarcă acasă și spune că mai are numai 20 de dolari.

„Fără relații intime”

Domnul Panait, despre relația sa cu domnișoara Comăneci: „Suntem prieteni, prieteni buni. Dar până când ne căsătorim—dacă ne căsătorim—nu vor exista relații intime între noi. Asta a fost cererea Nadiei. Avem o cameră, dar locuim ca prieteni. Pot să o țin de mână. Pot să o sărut pe obraz. Dar asta nu este o relație serioasă. Nu are pe nimeni. Eu o ajut”.

Apoi, întrebând dacă intenționează să se întoarcă la soție și copii, domnul Panait spune: „Nu știu. Nu știu”. Domnișoara Comăneci spune că a luat legătura printr-un intermediar cu Federația Statelor Unite de Gimnastică cu privire la o posibilă implicare în gimnastica de aici. Însă purtătorul de cuvânt al instituției, Patti Auer, spune că până acum a fost vorba despre expedierea corespondenței domnișoarei Comăneci, nu despre implicarea sa în viața sportivă”.

InfoMina

ARTICOLUL ZILEI

Tineri artiști plastici

Au expus recent la Galeriile „Arta” din Bacău, în „duo” — Maria Fejer (tapiserie) și Zoltan Fejer (gravură), urmași de Ovidiu Petca (serigrafie), toți trei trecuți prin clasele de specialitate ale Institutului clujean de arte plastice (promoțiile '87 și '88). Hotărâți pentru un dialog de substanță cu vizibilul și disponibilul, în acest sens, de argumentul unei frumoase inițieri în profil, acești tineri artiști își angajează creația pe linie moderată, cumpunând între fondul tradițional de metode, formule, motive etc. și experiența îndrăznească, innoitoare.

De la venirea la Bacău a Mariei Fejer, tapiserie, de atâta vreme „marea absentă” la întâlnirile cu publicul nostru, a început să figureze constant în expozițiile Filialei UAP. Cum însă expozițiile nu sunt și destinația finală a obiectelor de artă textilă, simezi trbuind să-și ia locul, cel puțin în principiu, peretele, zidul, etc. M. Fejer își gândeste fiecare compoziție având în vedere un anumit spațiu ambiental, umanizarea și personalizarea lui. Pentru spațiul citadin de astăzi, cu plastica lui copleșită de standarde, tipizare și prefabricate, tapisierile ei propun iluzia naturii („Copacul”, „Peisaj”, „Spațială” etc.). Impregantă

de sugestiile covorului tradițional (în alegerea culorilor fibrelor, în jocul multiplu al acestora, în maniera stilizării ș.a), sensibilitatea artistei este suficient de flexibilă pentru experiența „ieșirii” din bideimensional (care nu depășește totuși basorelieful pentru un dialog de substanță cu vizibilul și disponibilul) sau pentru aventurări „abstracționiste” în toată puterea cuvântului.

Un meditativ prin fire, om al mișcării, Zoltan Fejer abordează placa de gravură după un ritual care nu este altul decât cel al simplității și firecului.

Motivele par să-și împartă egal atenția artistului, percepția lui, vizibilul anticalofilă, descoperind în fiecare o sâmbure de artă, un necesar punct de plecare sau de sprijin („Eclipsă”, „Procesul vegetal”, „Natură moartă”, „Nud”). Fiind mai durând de ordinul principiilor (asociabile acelei mult invocate mentalități post-moderniste), decât de cel al mijloacelor, fără a lua în orice caz accentul obsesiv, modernitatea creației lui Fejer poate fi surprinsă întredând tradiția, inclusiv realistă, a genului. Interiorizare până la limita ermetismului și ancorare în social (proiectele de afiș cu temă pacifistă sau ecologistă), inspi-

rație și elaborare, figurativism și formă în sine, alb-beșu și policromie — iată categoriile sub care își desfășoară, tinereste, căutările Fejer.

De un semnificativ efort de adaptare la necesitățile estetice și de comunicare ale timpului nostru se arată pregătit și Ovidiu Petca, al cărui nume a început, de asemenea, să figureze în cataloagele unor prestigioase expoziții republicane și internaționale. Vădind însă, pe seama prospectivității intuiției, o atitudine mai degajată față de determinismul tehnic și nepărășit decât accidental terenul figurativului, discursul său își arată preferința pentru tonalități senine, exuberante. De un decorativism delicat, senzual și integrându-și o simbolistică transparentă, forma depășește în serigrafiiile lui Petca simpla funcție de reprezentare, deșteptând idei sau invitând la visare. Iar în legătură cu aceasta, încă o remarcă necesară: Petca are harul ironiei și ironismului lui e apt de nuanțări multiple, de o distinsă spiritualitate („Portret de familie”, „Lesbos”, „Ramses MCXIV”, „Afiș antirăzboinic”, „Copiii, mândria părinților — părinții, lauda copiilor”, etc.).

Cosfice I. Cucos
Steagul Roșu, nr. 7.414/1989

SALUTĂRI DIN... COVASNA!

Ilustrată difuzată de Poșta Română

vremea

În țară, deși temperatura aerului a marcat o creștere ușoară, vremea a fost încă rece, mai ales dimineața și noaptea. Cerul a fost variabil, mai mult senin cu innoări în nord-vestul și nordul țării, unde izolat a nins slab. Vântul a suflat slab până la moderat cu unele intensificări în zona de munte, cu viteze până la 90-100 km/h și izolat în celelalte regiuni. Temperatura maximă a fost cuprinsă între -5 și 5 grade, pe alocuri mai ridicată în zonele deluroase din sud, iar minima

nocturnă a fost cuprinsă între -14 și -4 grade. Pe alocuri în sudul țării s-a produs ceață asociată cu depunere de chiuri.

În București, deși temperatura aerului a marcat o ușoară creștere, vremea a fost încă rece, mai ales dimineața și noaptea. Cerul a fost variabil mai mult senin. Vântul sufla slab până la moderat. Temperatura maximă a fost cuprinsă între -1 și 1 grad, iar minima nocturnă între -10 și -8 grade. Dimineața, condiții de ceață.

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU

Centrala vinificării, băuturilor diferite și produselor spirituoase Calea Rahovei încadrează șef atelier proiectare instalații-automatizări cu domiciliul stabil în București.
Brigada Bragădăra aparținând de Energopetrol încadrează de urgență contabil (economist) cu experiență în activitatea de construcții-montaj, mecanic auto categoria III-V și electrician categoria I-IV.
Întreprinderea Mecanică pentru

Industria Ușoară București, bulevardul 1 Mai nr. 170, Sector 1, încadrează de urgență paznici cu domiciliul stabil în București sau Sector Agricol Ilfov.

CUMPĂRĂRI

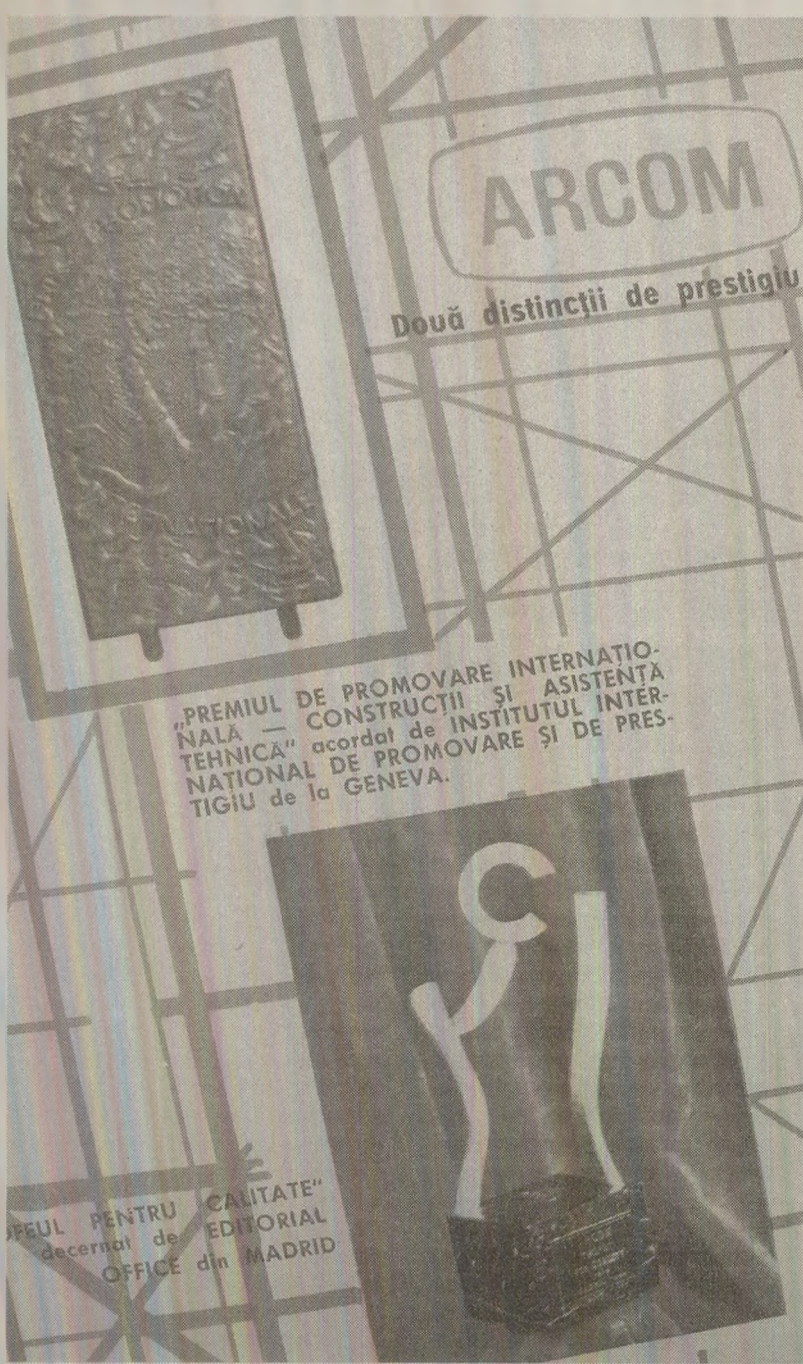
Cumpăr motor Diesel pentru Peugeot 404 sau adaptabil și far complet dreapta CN.
Cumpăr videorecorder și player sigilat, videocasete, televizor color.
Cumpăr umbrelă, poșetă, palărie cu voal, alte obiecte vechi demodate.

tv 14 decembrie 1989

19:00 Telemul. Înfațăm hotărârea marelui forum al comunistilor români!
19:25 Epoca Nicolae Ceaușescu — timp al marilor transformări revoluționare. Lumini din luminile țării. Redactor Rodica Rău
19:40 Laureatul al Festivalului național „Cântarea României”. Redactor Marilena Rotaru
20:05 Agricultură — programe prioritare. Tehnologii intensive — producții zootehnice la nivelul obiectivelor noii revoluții agrare. Redactor Radu Marian

20:25 Hotărârile Congresului al XIV-lea al PCR — la temelia perfecționării învățământului românesc. Redactor Antoaneta Bărcă
20:45 Film artistic în serial. Punctul de întoarcere. Ecranizare după o nvelă de V. Sanin. Producție a studiourilor sovietice. Premieră pe țară. Cu: Iuri Kuznetov, Nikolai Kuzmin, Vera Titova, Iuri Nevgomoni, Iuri Prokofiev, Anjelika Nevolina, Elena Kozlitina, Anatoli Hostikov. Regia V. Kolegav. Partea întâi
21:50 Telemul
22:00 Închiderea programului

amintiri

ORIZONTAL: 1) Artistă de succes — Element de decor. 2) Parte a cântecului dintr-un cor în teatrul antic — Acrită de prime mărime. 3) Reproduce-re ad litteram. 4) Teatrul în care sunt reprezentate lucrări muzicale — O scoate din rol! 5) Spectacol de estradă — „La „Boemă!” — 6) Fragment de operă — Denumirea atribuită unor teatre moderne. 7) Tesătură diafană. — Fruct din Gabon — Casete! 8) Octavian Cotes-cu — Anda, ne răpește! — O evocare în fond! 9) Parte a scenei unde sunt amplasate luminile (pl) — Plin de umor. 10) Prima reprezentare cu public a unei piese (pl).

VERTICAL: 1) Pregătesc cadre pentru teatru. 2) Irina Petrescu — Din recuzita actorului. 3) Mică piesă de teatru, în tezutul căreia sunt intercalate cuple satirice cântate — Margareta Pogonat — 4) Primele adaptări — Aproape o bucurie! — Aprilie (presc.) — 5) Ca acasă — La baza unui scenariu — Arii finale! 8) Un anume loc la teatru — Dans spaniol, cu acompaniament de castaniete. 9) Locurile 2, 3, și 4 la teatru! — Actor la bălci (reg.) 10) Număr secl — Punere în scenă.

Teatrală

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Diționar: TUL, IBA, RIE, EAT. Știința Tineretului, 1989